

Uredništvo in upraviteljstvo v Ptuj
v gledališkem poslopu.

Sajere izhaja vsaki drugi četrtek,
datiran z dne naslednje nedelje.

Sestavki dobrodošli.

Kopisi se ne vračajo in se morajo
najdalje do ponedeljka pred izdajo do-
tične številke vposlati.

Štajerc.

Posamezna številka velja v Ptuj za
celo leto K 1.— s poštnino K 1.20.
Pri odjemanju več ko 10 števk pri-
meren rabat.

Cena za oznanila za:

1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—,
 $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—,
 $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—
Pri večkratnem oznanilu posebno zni-
žana cena.

Štev. 10.

V Ptuj v nedeljo dne 4. novembra 1900.

I. letnik.

Kmetje!

Da se Vam prejemanje „Štajerca“ olahkoči, da-
li bomo mi „Štajerca“ vsakemu, ki se za pri-
hodnje leto na njega naroči, v letošnjem novem-
bru in decembru zastonj.

Štajerc košta za celo leto samo 60 kraj-
arjev in se denar pošlje na upravništvo „Štajerca“
v Ptuj.

Vinska in sadna kupčija.

Letali so nekateri gospodje po spodnjem Štajer-
kem k kmetom in mestnim posestnikom vinogradov,
vpili: „Letošnje vino ni za nič“; ali iz ošabnosti
bodo oni hektoliter po 18 gld. plačati. No, to ve-
lje se jim je skalilo. Mi smo po celi Avstriji in zu-
raj Avstrije oznanili, da je spodnje štajersko vino
vrstno in zato se je cena navadnemu vino takoj na
2 gl. pri boljem na 24, 26, 30, da celo na 36 gld.
povzdignila. Danes je sto krčmarjev na spodnjem
Štajerskem, tako da se je nadejati, da bode večina

Šterak.

Po P. K. Rosegger-ju. (Ponatis prepovedan.)

Jaz pravim vedno: Veliko denarja ni potrebno,
li obrniti se ga mora znati. Zadnjo nedeljo imel sem
malo kupčijo s pek-krčmarjem.

„Krčmar!“ pravim jaz, „pojdi malo sem, moram
nekaj povedati.“

„Precej, precej,“ pravi krčmar, „ali ne vidiš, da
mam roke polne glažev! ljudje so žejni.“

Jemnasta, si mislim, danes so žejni. Drugače,
ko on pri brhki gospej usnjarici sedi, takrat bi si člo-
ek lahko pljuča pretegnil, predno bi kapljico vina
obil. Danes so žejni — verjamem!

Konečno je tukaj, ta pek-krčmar in pravi, jaz
bi ne pustil dosti deževati, on da ima rad repo
kleti suho.

„Ti krčmar“ pravim jaz, „pustimo repo in dež
ti miru. Ti se boš spomnil, da smo na žegnansko
nedeljo na noč tukaj pri tej-le mizi skupaj sedeli.“

„Bo že res“, pravi krčmar.

k malu razprodana, in da skoz to bodejo cene se zopet
povišale.

Kar se pa tiče sadne kupčije, imel je naš „Štajerc“
popolnoma prav. V naši sedmi številki „Štajerca“ smo
mi kmetom prigovarjali, zimsko sadje kolikor mogoče
dolgo hraniti, ker smo v naprej vedeli, da se bodejo
bolj pozno v jeseni cene namiznemu sadju povišale.
Zdaj se na ptujskem kolodvoru dnevno 10—14 va-
gonov sadja za prešati odpošlje in se plača 3—4 gld.
za meterski cent; namizno sadje, posebno boljše
vrste, pa se plačuje že prav po poštenih, visokih
cenah.

Tudi danes zamore „Štajerc“ zopet razglasiti nove
naslove (atrese):

Herr Pfarrer Jakob Huber in Neumarkt bei
Kallham in Oberösterreich, hoče dobro letošnje vino
kupiti.

Gospod Oto Homan v Radovljici (Radmannsdorf)
na Gorenjskem Kranjsko, želi štajersko vino kupiti.

H. Rachse Fabriksbesitzer in Reichenberg, Böh-
men; Convicts-Direction Melk, Nied.-Österr.; A. Hohl-
baum & Comp., Fabriksbesitzer, Jägerndorf Schlesien;
M. Dautwitz in Baden, Weichselgasse 11; Franz An-

„In da si mi ti — ko sem jaz pijačo plačeval,
en bankovc za pet goldinarjev menjal.“

„Tega zdaj več ne morem prav dobro vedeti.
Zna pa že biti“, pravi krčmar.

„Ali — oprosti mi, jaz moram iti pogledati, če
je testo za žemlje že zgnjeteno. Moj pekovski učenec
že zopet čepi v kuhinji, ta sakramentar. In danes je
ta velika peka. Vsesvetniške žemlje za reveže itak
poznaš, to neumno navado; pa kaj se hoče!“ To iz-
rekši, pa hoče že zopet oditi. Tu zavpijem jaz ven
v kuhinjo učencu naj gre brž testo gnjest, ker gos-
pod krčmar mora čakati na goste. Fant bil je tudi
precej pri svojem opravilu in krčmar mogel je ostati
pri meni.

„Ja, da ti povem“, začnem dalje, „ti si mi na
žegnansko nedeljo tu na mizi menjal petak in si me
pri tem našmiral.“

„Našmiral? jaz tebe?“

„Ravno en goldinar je pijača znesla.“

„Saj res, prav imaš, zdaj sem se domislil in jaz
sem ti dal iz petaka 4 srebrne goldinarje nazaj. Enega

lauf, Kaufmann, Neurode, Preuss.-Schlesien, kupijo večje množine namiznih jabolk.

Brigitta Kottar, Obsthändlerin in Zeltweg, kupi 1000 kg. namiznih jabolk.

Professor Dr. Aug. Harpf, Pribram, Böhmen, kupi 100 kg. namiznih jabolk.

Hans Mattevi, k. u. k. Mil.-Med.-Official, Officiersmesse zu Olmütz in Mähren, kupi 200 kg. štajerskih zimskih mošank jabolk.

Dr. Pretzlik in Troppau, kupi 150 kg. namiznih jabolk.

Michael Friedmann, Obstgrosshändler in Raab, Kazinczygasse 1, Ungarn, kupi 15 vagonov namiznih jabolk.

Anton Hahnreich, Hotel „Europa“, Innsbruck, kupi 500 kg. namiznih jabolk.

Wilhelm Wittek zu Privoz, Bahnhof, Mährisch-Ostrau, kupi en vagon namiznih jabolk.

Alois Alfonsus, Lehrer, Wien XIX, Hardeckgasse 4, kupi 100 kg. namiznih jabolk.

J. B. di Lenardo, Obstgrosshändler, Wien IV, Obstmarkt, kupi 200 vagonov namiznih jabolk.

Die deutsche Section des Landes-Culturrathes für Mähren in Brünn kupi 20 vagonov namiznih jabolk.

Susanna Plenner, Oberförstersgattin in Gusswerk, Obersteier kupi 50 kg. namiznih jabolk.

V. Garda, Specialhandlung in Mährisch-Ostrau, kupi 500 kg. jabolk velikih vrst na primer: Gloria mundi, Triumph, Kaiser Aleksander, grüne, grosse, gerippte Winter-Calvill; dalje 1000 kg. Ananas-Reinetten; vzorce (muštre) želi 2 kosa v škatli kakor „Muster ohne Wert (poština 5 kr.) doposlati.

Fr. Preicke, Obsthändler, Halle a. d. Salle, Deutschland, kupi 2 vagona namiznih jabolk.

Državnozbornske volitve.

Volitve volilnih mož so pred vrati in po časnikih se gospodje kandidatje slavijo; liberalci in klerikalci

si mi bil dolžan“, pravi krčmar in naredi grozno pošten obraz.

„Ti krčmar!“ pravim jaz, „odpri moj usnjat mošniček, ti si mi ven dal tri srebrne goldinarje in en kufrasti šterak (t. j. 4 krajcarje.). Pri „tvoji mrtvaški lahterni“ res da nisem zapazil da je bilo premalo in ko pridem domov, dal sem mošnjiček z denarjem ženi, ali ona me je kregala z lumpom, da sem v eni uri dva goldinarja zapil in še niti pijan nisem domov prišel — to je dokaz, da sem ga bil še več navajen. In zdaj pridem jaz na to, da se je ta frdaman šterak izdal za moj četrti goldinar. Se je pač spregledal ta pek-krčmar, si mislim, moj Bog saj je lahko mogoče, da se človek enkrat spozabi, ker je šterak ravno tako velik in težek kakor srebrni goldinar.

„To je pa že odveč“, zarohni krčmar, vstane in postavi svojo pest trdo na mizo, „tako, jaz denarja ne poznam misliš ti, ali jaz bi te naj vedoma našmiral! Jaz sem že 20 let krčmar in sem že več denarja v rokah imel, kakor si ga ti videl, razumeš? ljubi moj! In jaz svoj denar pogledam, kadar ga dam ven ali če

kregajo prav mrzko eden čez drugega. Nek vrli km poslal je vprašanje na „Štajerca“, kako naj bi prav za prav volilo, da bi se kmetu že vendar enkrat bolj obrnilo. Toraj ljubi kmet, „Štajerc“ ti bode čisto resnico povedal.

Na gornjem Štajerskem imajo kmetje velika društva, kajti katoliško kmečko društvo šteje 18 tisoč in kmečka zveza (Bauernbund) 9 tisoč udov. Ako potem kakih volitev ali kakih za kmeta koristnih postav tiče, zberejo se tisoči kmetov in se v njihova zadevah posvetujejo samostojno. Vsekakor pridejo č takim shodom tudi gospodje duhovniki, advokati in drugi gospodje, ali oni počakajo lepo zmerno, da govori kmet, še le potem izrazijo oni svoje mnenje, kajti v kmečkih stvareh ima prvo pravico kmet.

Vidiš prijatelj, takih društev manjka pri nas, za si kmet pomagati ne ve.

Pri nas skličejo se shodi po duhovnikih ali po advokatih in ako kmet tam kaj spregovori, bo oponašan in zasramovan ali celó na časti užaljen. Tak pride, da po takem ubogi kmet pogum popolnoma izgubi in ponižno vse to stori kar gospodje hočejo, da celó tudi takrat, kadar se gre v njegovo lastno škodo.

In vendar bivsi ti gospodje ne imajo kaj jesti, ko bi kmet za nje nedela.

Tako, zdaj veš ljubi kmet za vzroke splošne revščine.

Tako dolgo, dokler kmet sam ne bo spregledel, da je kmečki stan najpogostejši stan, tako dolgo, dokler bo on po shodih in volitvah se pustil od drugih gospodov k mandirati, namesto da bi svoje pravice branil ter volilne može in kandidate svojevoljno postavljaj, tako dolgo ljubi kmet, se ne bo noben človek za kmetiško koristi potegnil.

Kmetom zamore se toraj le skom kmete pomagati.

ga prejemam. Kdo ve, kaj si vse z goldinarjem domogredé počel. Jaz bi naj bil napačno ven dal! glejte čeno, govoril je krčmar.“

On laže mislim si. Jaz sem seveda čisto prepričan, da ima on moj goldinar, ravno zato, ker tak razsaja. To je sumljivo. Pa ker on enkrat lažne morem jaz nič zato, jaz naj bi bil sam denarje bolje pazil, ko mi ga je ven dajal. Nič pira in nič sovraštva nočem jaz zaradi enega ušivega goldinarja imeti. Pusti mu tisti goldinar, si mislim ter pravim: „Če ti za gotovo veš, da si mi dal štiri goldinarje ven, potem morem pa že verjeti.“

„No, jaz mislim tudi“ pravi predrzno in gre svojemu pekovskemu fantu, ki je pri koritu z obena rokama testo gnjavil. Krčmar obriše si svojo roko malo v hlače, poseže v korito po pest testa in ga položi za težo na eno stran vage. Komaj orehovo velikost ima hlebček! In to naj bi bila teža za žemljajo. Ne, le počakaj pek! si mislim. In ko je on fantu ojs zapovedal, tristo žemelj speči, pa ne smejo biti težji, kakor je ona na vagi, in ko je on kmali pota

Obrekovalec spada hudiču.

Gospod Wisenjak je že 24 let občinski prednik v Slomu in vživa največji ugled pri svojih sosedih, ne samo zaradi svoje poštenosti, ampak ker on kot priprost kmet je razumnejši kakor kakikoli advokat. To ptujskim nacijskimi gospodom, ki sicer advokate, ali malo razumni, ne ugaja in jim neke sosedne občine naščuvali, da so ti ljudi proti g. Wisenjak-u naredili, da on z občinskimi ne ravna pravilno, kar se je dalo razumeti, da on denarje za se porabi.

Ko so torej oni občinski možje prišli k Wisenjak-u, da bi knjige pregledali, našli so vse v najemnem redu in Wisenjak jim je celo luč pri belem dnevu postavil, da bi ja dobro brati zamogli.

Gospod Wisenjak je še danes slomski občinski svetnik in kmetje so ž njim zadovoljni.

Ali vrag ne počiva dolgo. Ko so prišle državno-ske volitve in je „Štajerc“ kmetom razložil, da le kmete izvolijo, tuhtali so časnikarski hlapci „slovenskega gospodarja“, kateri kmet bi neki le ki bi jim kot državnozborni kandidat ta mastni dat odšapnil.

Hura! zagromeli so: To je Wisenjak!

In pričeli so moža zasramovati in obrekovati, z njim ometavati in s strupom škropiti, tako da vsak mazačev zasluži za 10 let v luknjo iti.

Zakaj so neki le ti katoliški gospodje našega utajili, lagali kot cigani, in obrekovali kot ...?

Zato, ker vejo, da vsi njihovi kandidati za kmeta vinarja niso vredni in da imajo kmeta samo tako radi dokler molči in jim denarje daje.

Pameten in prebrisan kmet pa jim je na poti. Kmet boljše govori in več zastopi, tega bi potem ne zastrupili.

Zato potolažite se gospod Wisenjak! Vspričo su-

šel ter učenec v kuhinjo stekel po svojo kafetovo žogo, skočil jaz hitro k pekovskemu koritu in zamoj moj šterak v tisto testo, ko je služilo za vago. Tako si mislim, tu imaš zdaj tisti šterak zopet, katerega si mi tako lepo za sreberni goldinar dal, bode ti upam, dobre obresti nesel.

Drugi dan na vse zgodaj prihajali so ljudje po in so se prav čudili, da so sedaj tako velike ale, in si šepetali: glejte, vseeno delamo peku, če ga imamo za skopuha. Tako velikih žemelj od dvajset let sem nismo videli, odkar se je bilo tako dobro obneslo.

Konečno zleze pek-krčmar iz svoje tople pernaste obleke in ko eno od teh žemelj zagleda, zaboli ga srcu. In res vse so tako velike, ena kakor druga. Začelo je po hiši grometi. Pekovski učenec si za svojo ubogo dušo, da on ni žemelj tudi za ena težjih delal, kakor je bil košček testa na vagi s tistim koščkom testa! „gromi pek, „vidiš ti, pripraven kupček je to. Ti pa pečeš take velike kečke, da niso nikamor podobni in da je

rovih napadov od advokatov in neslanega „Gospodarja“ je čast vsakega kmeta, Vas dvojno spoštovati in tak malopriden in lažnjivi časopis iz hiše vreči! „Slovenski gospodar“ se je spoznal kot kmečki sovražnik; on toraj v poštenu kmečki hiši nima nič iskati.

Kdor drugemu jamo koplje, sam v njo pade.

Kdor trka, temu se odpre. Kdor išče, ta najde. Ako pa kdo katerega po farizejsko po časnikih napada, temu se tudi kaj lahko odgovori!

Mene podpisanca je slaboglasni „Slov. gospodar“ v svoji 42. številki kar na cente obiral. (Dopisnik tega se pa ne upa na dan! Sram ga bodi!)

Dolžnost mi je toraj, da se na take lažnjive napade tudi branim.

Prosim te tedaj dragi „Štajerc“, ki samo resnico govoriš, bodisi v prid kmeta, trgovca, kakor tudi delavca, in ker se ne ustrašiš nikogar, da bi blagovolil tudi moj dopis, ki le samo kmečke koristi i. t. d. zagovarja, sprejeti.

Tedaj se usojam, da tudi moj dopis v svoje predele sprejmeš, ker nameravam gori omenjenemu listu le samo resnico odgovoriti.

Prva točka se glasi: da sem postal jako bojevit, ker so me ptujčanje proglasili svojim zastopnikom, da so namreč mene in gospoda Šoštarčiča v skupini izvolili v ptujski mestni zastop.

Kadar so se vršile volitve v okrajni zastop, delali so na vse kriplje gospodje odvetniki in njihovi pristaši, da bi na njih ljubo kmetje in veleposestniki po njihovem kopitu volili.

Delali so toraj tako, da bi svoje zastopnike razdelili tako, da bi nekatere fare imele po 4 ali še več v okrajnem zastopu, druge pa nobenega. Fara Polenshak je bila edna iz med tistih, ki naj bi pri okrajnem

res kar sramota. „Ali, prosim gospod mojster, pa teža! Dajmo vagati!“

Ko so se odvagale pravi pek: „tukaj pa je imel hudič svojo roko vmes. Obe vagajo enako!“

Jaz sicer ne grem zjutraj v krčmo, ali sedaj nisem mogel dočakati. Prišel sem ravno, ko se je pek od jeze penil. „Prekleti hlebček“, pravi pek in ga trga s prsti narazen. Pa glej! izstisnil je en šterak ven.

Ogleduje ga nekoliko časa. „Ti!“ pravi in me škilasto ter jezno od strani pogleda: „Ta hudobija je od tebe! Ti si imel en šterak, ki je imel luknjico pri robu.

„Tako?!“ pravim jaz, luknico pri robu, moj šterak? kako si ti tako dobro znan ž njim? kaj?

„Tu! tu ga imaš!“ zarentači in potegne svoj mošnjiček z denarjem iz žepa, „tu imaš svoj srebrni goldinar! Jaz ti ga podarim! Jaz radi tega ne bom bolj revn! Tu imaš tvoj šmorn!“ In vrže mi ga pod noge, da odskoči kvišku, odleti in se pod mizo skotaka.

„Sliši tudi ubogim“, rečem, pa za zdaj je ta lumparski šterak več povzročil kakor en svetel srebrnjak. Povem mu še: „Prav porabiti mora se denar znati.“